

5. Малинин В. Б. Объективная сторона преступления. СПб.: Изд-во Юрид. ин-та, 2004. 301 с.

6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України/за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. Київ: Юрид. думка, 2010. 1295 с.

Одержано 10.05.2017

УДК 343.2(477)

Ніна Ігорівна ДРАГАН,

студентка 3 курсу факультету підготовки кадрів для Державної пенітенціарної служби України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, м. Харків

*Науковий керівник: **Крайник Григорій Сергійович,***

кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінального права № 1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, м. Харків

ФОРМУЛЮВАННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 309 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Досліджено питання щодо злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, а саме незаконне вироблення, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту (ст. 309 КК).

Ключові слова: *незаконний обіг, наркотичні засоби, психотропні речовини, прекурсори, мета збуту.*

Злочини у сфері незаконного обігу наркотиків останні роки впевнено займають одне з почесних перших місць за поширеністю в Україні. Більше 12 000 осіб щорічно визнаються винним у вчиненні злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків. Велика частка злочинів цього виду складають дії щодо виготовлення, придбання та зберігання наркотичних засобів та психотропних речовин без мети збуту. Як свідчить офіційна статистика МВС за останні роки, 53 % злочинів в сфері наркотиків припадають на ст. 309 Кримінального кодексу України.

Значна кількість наркозалежних в силу певних обставин починають займатися розповсюдженням наркотичних засобів, після чого становляться злочинцями і являють неабияку небезпеку для суспільства. Саме в цьому і полягає суспільна небезпечність злочинів у сфері обігу

наркотичних засобів психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших злочинів проти здоров'я населення.

Відповідальність за такі діяння передбачена розділом XIV Кримінального кодексу України (далі – КК). Актуальність їх розгляду, зокрема, полягає в тому, що це одна із найдинамічніших груп злочинів. Така тенденція зокрема може бути пов'язана з неефективною боротьбою у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів у зв'язку з відсутністю важливих поправок в законодавстві.

Стаття 309 КК передбачає відповідальність за наступні незаконні дії з наркотиками та психотропами, якщо вони були здійсненні без мети збуту: 1) *виробництва*; 2) *виготовлення*; 3) *придбання*; 4) *зберігання*; 5) *перевезення*; 6) *пересилання* [1].

Постає питання доцільності використання в редакції даної статті «виробництва», як дії щодо виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів з використанням спеціального обладнання, механізмів, пристроїв, які передбачають можливість здійснення таких дій у систематичному, постійному, промисловому порядку зокрема без мети збуту, адже за вказані вище дії, проте здійснені з *метою збуту* (до якого відноситься не лише продаж, а й, наприклад, безоплатна передача (дарунок) іншій особі) відповідальність передбачена іншою статтею КК (ст. 307). Покарання за такі дії значно більш суворе.

Відповідно до положень постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів» від 26 квітня 2002 р. № 4 під незаконним виробництвом наркотичних засобів та (або) психотропних речовин слід розуміти всі дії, пов'язані з серійним одержанням наркотичних засобів, психотропних речовин з хімічних речовин та (або) рослин, включаючи відокремлення частин рослин або наркотичних засобів, психотропних речовин від рослин, з яких їх одержують, здійснені всупереч установленому законом порядку [2].

Серійним одержанням наркотичних засобів, психотропних речовин з хімічних речовин та (або) рослин слід розуміти виробничий процес, спрямований на отримання партій наркотичних засобів, психотропних речовин за відповідною технологією, стандартом, зразком.

Дії ж при виготовленні не мають масового й стандартизованого характеру [4, с. 180].

Розкривши поняття «вироблення» та «мета збуту», варто зауважити про необхідність відокремлення цих понять, оскільки одночасне їх застосування в одній статті носить неоднозначний характер.

Аналіз законодавства дає змогу дійти висновку про необхідність зміни ч. 1 та 2 ст. 309 з КК як застарілого кримінально-правовий припис, що не відповідає сучасним тенденціям розвитку кримінального законодавства України.

У пошуках шляхів боротьби зі злочинами у сфері обігу наркотичних засобів не можемо залишити без уваги таку точку зору, що ефективним способом боротьби щодо виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів є спеціальна конфіскація, яка на міжнародному рівні впевнено доводить свою ефективність. Підтвердженням цього є низка міжнародно-правових актів, зокрема, Віденська конвенція про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин (1988 р.) [3, с. 8].

Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 96² КК, спеціальна конфіскація застосовується у разі, якщо гроші, цінності та інше майно були предметом злочину, крім тих, що повертаються власнику (законному володільцю), а у разі, коли його не встановлено, – переходять у власність держави.

Тож, ч. 1 ст. 309 КК пропонуємо викласти в такій редакції: «Незаконне виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту – караються штрафом від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк зі спеціальною конфіскацією» та, відповідно, ч. 2: «Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб чи особою, яка раніше вчинила один із злочинів, передбачених статтями 307, 308, 310, 317 цього Кодексу, або якщо предметом таких дій були наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги у великих розмірах, – караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років зі спеціальною конфіскацією».

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.

2. Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 № 4 // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-02> (дата звернення: 28.04.2017).

3. Цимбалюк В. І. Правова природа спеціальної конфіскації. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право»*. 2014. № 2 (10). С. 1–11. URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n2/14tvipsk.pdf> (дата звернення: 27.04.2017).

4. Тучков С. С. Спірні питання законодавчого конструювання ст. 318 КК України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ України*. 2006. № 2 (31). С. 179–183.

Одержано 10.05.2017

УДК 343.35(477)

Юлія Андріївна ДУМЧИКОВА,

студентка 4 курсу Інституту прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
м. Харків

*Науковий керівник: **Крайник Григорій Сергійович,***

*кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінального права № 1
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
м. Харків*

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКЛЮЧЕННЯ З КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ СТАТТІ, ЯКА ПЕРЕДБАЧАЄ ПРОВОКАЦІЮ ПІДКУПУ

Досліджено кримінально-правову природу провокації злочину, визначено особливості провокаційної діяльності. Запропоновано шляхи вдосконалення положень Кримінального кодексу України в частині провокації злочину.

Ключові слова: *провокація злочину, Кримінальний кодекс України, підкуп, провокація підкупу.*

При прийнятті Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» від 18 квітня 2013 р. № 221-VII відбулись певні зміни. Найбільш принципові зміни полягали у заміні поняття «хабар» поняттям «неправомірна вигода», криміналізації діяння, яке полягає у прийнятті службовою особою пропозиції, обіцянки надати їй або третій особі неправомірну вигоду.

В дослідженні даного питання пропонуємо визначати сутність провокації через наступні складові цього поняття:

по-перше, провокація – це спонукання потерпілого до дій чи рішень, які тягнуть для нього негативні наслідки;

по-друге, негативні наслідки для спровокованого – це та мета, до якої прагне провокатор і про яку невідомо потерпілому [1, с. 324]. Погоджуємося з думкою про те, що створення обстановки, яка викликає вчинення злочину, не лише повинно передувати виконанню діяння